BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Vasile ALECSANDRI

MUNTELE DE FOC

LITERA

biblioteca școlarului

Vasile

ALECSANDRI

MUNTELE DE FOC

LITERA INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

APRECIERI

Poate că cea mai durabilă parte a operei lui Alecsandri este aceea în proză. Scutit de risipă de silabe şi de obligaţia gravităţii lirice, scriitorul îşi revarsă, slobod de a divaga, toate darurile: umor, pictură, înlesnire orientală de povestitor. El n-are invenţie, de aceea în substanţă toate naraţiunile sale sunt jurnale de călătorie. Genul era la modă atunci, ilustrat de Chateaubriand şi de Lamartine. Dar lui Alecsandri îi lipseşte sentimentul geografic, marea evocare romantică. Ochiul lui e al unui desenator pasionat de detalii inedite, al unui reporter superior, care surprinde exoticul fără a transfigura. Călătoriile lui urmează spiritul acelora ale lui Al. Dumas, foarte gustate atunci, imitate de Ed. About. Călătorul are o predispoziţie statornică, de categoria spiritului critic, de a nota grotescul şi pestriţul, fără a strica impresia de studiu a tabloului, o pretenţie de „humour“ flegmatic.

George CĂLINESCU, I*storia literaturii române de la origini până în prezent*. Ediţia a doua revăzută şi adăugită. Editura Minerva, Bucureşti, 1986, p. 317.

Ceea ce doreşte foarte deseori să pună în lumină V. Alecsandri este felul fantastic în care îi apar peisajele şi aspectele generale ale naturii. Cuvintele „fantastic“, „fantasmă“ etc. revin necontenit în scrisul său. Umbrele nopţii se zăresc ca „fantasme din altă lume“. În timpul călătoriei cu diligenţa „tropotul cailor şi sunetul zurgălăilor aveau ceva fantastic“. Autorul are impresia că se găseşte în „împărăţia fantasmelor“. În timpul apusului „natura-ntreagă se acoperă cu o haină fantastică“. Luna răspândeşte asupra peisajului „un văl luminos şi fantastic“ (...). Această stilizare în fantastic a atâtora din înfăţişările pe care le observă dovedeşte în ce măsură simţul de observaţie colaborează cu fantezia în descrierile lui Alecsandri.

Tudor VIANU, *Arta prozatorilor români*, Casa de editură Litera, Chişinău, 1997, p. 75.

Ca şi poezia şi teatrul, proza lui Alecsandri se defăşură pe cele două direcţii ale epocii în care a scris (1840-1880), romantismul şi clasicismul (...). În nuvela de debut, Buchetiera de la Florenţa, publicată sub titlul Suvenire din Italia în primul număr al revistei „Dacia literară“, descoperim aproape toate caracterele prozei lui Alecsandri şi anume: subiectivitatea (raportarea continuă la propria persoană), observaţia naturii exterioare, gustul pentru senzaţional sau anecdotă, darul povestirii, dar şi lipsa invenţiei epice, sentimentalismul unit cu ironia şi umorul, predilecţia pentru pitoresc şi exotic, aspectul general memorialistic de jurnal.

Al. PIRU, *Analize şi sinteze critice*, Ed. *Scrisul românesc*, Craiova, 1973, p. 42, 43.

Proza lui Alecsandri trece drept partea cea mai viabilă a literaturii sale, în sensul că se deschide cititorilor de astăzi chiar peste considerentele istorice care pot conferi anumitor texte un interes ce amestecă preocupările de ştiinţă cu bunăvoinţa estetică specioasă. Şi cumva este drept să fie aşa dacă ne gândim că proza aceasta suportă atât lecturile parţiale, ca poezia „bardului de la Mirceşti“, cât şi una globală, ca dramele şi comediile. Se ascunde ceva în împrejurarea că nuvelele hiperromantice sunt inconştiente şi lipsite de seriozitate epică, precum *Buchetiera de la Florenţa* (1840). Deoarece Alexcsandri este un povestitor ce-şi câştigă lectorii prin deranjarea aristocratică, picant superficială, lăsând pe cititorul de profesie discret ascuns în frazele corect elegante, integrate unui discurs de o acurateţe diletantică, înşelătoare cu folos. Lui îi place să fie ascultat, fără să abuzeze de artificii pretenţioase ale oralităţii: pitorescul material, tematic se acoperă de o fină pânză transparentă de ironie care nu e decât humor blând, încântare la aspectele lumii şi ale vieţii. El petrece cuviincios, ca un patriot epicurian, la vederea naturii umane şi fizice *(Istoria unui galben, Iaşii în 1844, Un salon din Iaşi, O primblare la munţi, Borsec, Balta-Albă, Porojan)*, mizeriile şi frumuseţile, regretul şi înduioşarea desfoliindu-se de la conturul minuţios fără pedanterie la grotesc. Bunătatea şi dragostea curată de viaţă îi înnobilează stilul, dându-i acea elevaţie seniorială de ins cult, foarte deprins cu înţelepciunile înlesnitei existenţe de moşier fără vocaţie acaparatoare. Iubitor de privelişti strămoşeşti, curios faţă de sufleteştile reverberaţii ale firii, dar şi pasionat călător, amator de exotisme policrome neîmpovărătoare, cumpănind descrierea Spaniei şi a Africii arabe în balanţa anecdoticii subţiri, cosmopolit sedus de aventuri suportabile, cu „dulci“ primejdii, doritor de tovărăşii rememorante, chiar excentrice în limitele

agreabilului, însă mai cu seamă civilizat convenabile, Alecsandri se preumblă parcă uneori într-o patrie şi alteori într-o străinătate cu faţă de Halima laică, domestică: miracolul s-a înlocuit cu neprevăzutul, cu plăcerea itinerariilor fortuite.

I. NEGOIŢESCU, *Istoria literaturii române, Editura Minerva*, Bucureşti, 1991, p. 89-90.

Proza literară a lui Alecsandri debutează cu *Buchetiera de la Florenţa*, din1840, juvenila povestire romantică, îmbibată de miresmele peisajului italian, şi sfârşeşte cu ultima filă de corespondenţă, ce-nchide, ca-ntr-o preţioasă arhivă, paginile cele mai diverse şi mai vii ale biografiei sale. Mai spontană, mult, cum e şi firesc, decât poezia cu neînduratele ei canoane, proza literară a lui Alecsandri e când plină de farmec descriptiv, când de notaţiile realiste trecute prin filtrul satirei uşoare, şi când de accentele celei mai autentice confesiuni. Un studiu al limbii literare la Alecsandri trebuie să purceadă… de la chiar această tinerească *Buchetieră de la Florenţa*, fără de care evoluţia „spirituală, poetică şi de stilist" a lui Alecsandri nu poate fi înţeleasă. (…) În *Buchetiera de la Florenţa* sunt concentrate toate seminţele temelor şi motivelor ulterioare.

PERPESSICIUS, *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor* (II). 1958-1962. *Editura pentru literatură,* Bucureşti, 1964, p. 44.

Românii şi poezia lor (1849-1850)… constituie, din numeroase puncte de vedere, în cadrul ansamblului scrierilor lui Alecsandri, o adevărată cupolă centrală a creaţiei sale în proză. (…) *Românii şi poezia lor* este poate unica sa bucată în proză, în care nota de umor sau ironie este cu totul absentă. Dar, în afară de aceasta, tot ce este esenţial în Alecsandri vibrează intens în paginile acestea, consacrate ţăranului român şi creaţiei lui artistice – cea dintâi scriere mai temeinică pe aceste teme din literatura noastră, de o aşa mare consistenţă, de un aşa puternic răsunet, că ea reprezintă o incontestabilă uriaşă piatră de hotar nu numai în dezvoltarea folcloristicii la noi, dar şi în creşterea atenţiei pentru ţăran în literatura noastră, dacă nu cumva chiar în genere în Ţara noastră.

G. C. NICOLESCU, Proza lui Alecsandri. – În cartea: A l e c s a n d r i , *Proză*. *Editura pentru literatură*, Bucureşti, 1966, p. X, XI.

...Povestirea lui Alecsandri *(Istoria unui galben)* e o călduroasă pledoarie pentru desfiinţarea şerbiei ţiganilor, pentru egalitatea în drepturi a oamenilor şi pentru demnitatea umană. Pe fundalul gotesc al unei societăţi înapoiate, unde tortura şi batjocurirea celor mai mici de către cei mai mari e îndreptăţită secole de-a rândul de obiceiurile pământului, figurile tinerilor ţigani şerbi Nedelcu şi Zamfira apar zugrăvite contrastant în culori romantice. Pentru a reliefa şi mai mult contrastul social revoltător, scriitorul micşorează comic trufia şi lăcomia boierească. În felul acesta ideea fundamentală a povestiri se conturează impresionant de puternic. Cu toate că satira exagerează lucrurile, ea presupune o concepere realistă a vieţii. *Istoria unui galben* deschide calea literaturii realiste. Dialogul viu şi plin de seva vorbirii populare constituie elementul principal realist din această operă.

Vasile COROBAN, *Romanul moldovenesc contemporan*, Editura *Cartea moldovenească*, Chişinău, 1969, p. 86.